

# Democrația și pluralismul politic potrivit dispozițiilor constituționale din Republica Moldova

VASILE-SORIN CURPĂN

CONSTANTIN-FLORENTIN GRĂDINARU

COSMIN-ȘTEFAN BURLEANU

## Art. 5. – „Democrația și pluralismul politic”.

„(1). Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2). Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului”.

Este un articol original nefiind copiat din Constituția României !!

După ce în art. 1 din Constituție (alin. 3 teza a II-a) este consacrat caracterul democratic ca trăsătură specifică a statului, acest articol prevede în alin. (1) că există o legătură intimă între **pluralismul politic** și **democrație**. Corelația este de la cauză la efect; pluralismul politic determină și condiționează democrația din Republica Moldova. El constituie o condiție sine qua non pentru democrație.

Această legătură organică garantează și dă eficiență democrației, puterea poporului și participarea lui la guvernare, la rezolvarea treburilor publice fiind neîngrădită.

Pluralismul politic, pavăza și garanția democrației, este incompatibil cu **dictatura** și cu **totalitarismul**.

**Democrația** – are în vedere modul moderat sau accentuat în care se exercită autoritatea. Ea se poate manifesta prin: **democrația directă**; **democrația reprezentativă**; **democrația semidirectă** și **democrația semi-reprezentativă**.

**Democrația directă** – este o utopie, fiind imposibil de realizat în practica politică. Presupune autoguvernarea poporului.

**Democrația reprezentativă** – implică delegarea de către popor sau de națiune către reprezentanți în vederea exercitării conduitelor politice în numele titularului puterii.

\*. În varianta **teoriei suveranității populare suveranitatea aparține poporului** trebuind să fie repartizată în cote-părți egale tuturor indivizilor care îl alcătuiesc. Membrii corpului legislativ sunt considerați simpli mandatarî iar mandatul încredințat reprezentanților este imperativ;

\*. În varianta **teoriei suveranității naționale suveranitatea aparține națiunii**.

Națiunea fiind o entitate colectivă mandatul acordat reprezentanților implică voința întregii națiuni și deputații reprezintă nu doar pe cetățenii circumscripției electorale în care au fost aleși; ei reprezintă întreaga națiune, întregul corp electoral al statului. Consecința este că reprezentantul nu mai este dependent de corpul alegătorilor săi.

**Democrația semi-directă** – implică multiple forme: **inițiativa populară**, **veto-ul popular**, **revocarea** și **referendumul**. Nefiind această lucrare un curs de Drept

Constituțional sau de Științe Politice nu vom proceda la analiza detaliată a formelor democrației semi-directe. Scopul lucrării noastre este cu totul altul.

**Democrația semi-reprezentativă** – se fundamentează pe realizarea unei atenuări a urmărilor negative ale unei reprezentativități excesive.

Democrația instituită în Republica Moldova este, în principiu, **o democrație reprezentativă în varianta teoriei suveranității naționale**.

De altfel art. 2 alin. (1) din Constituție se referă la „**suveranitatea națională**” în ciuda faptului că nici unde în Constituție **nu se fac referiri la națiune** ci doar în preambul se afirmă „continuitatea statalității poporului moldovenesc în contextul istoric **al devenirii lui ca națiune**”.

Deci, ori deja poporul moldovenesc a devenit națiune, ori este pe cale de a deveni !! Ce poate deveni poporul moldovenesc – în concepția redactorilor Constituției – decât **o națiune moldovenească !!** Și totuși conceptul de „**națiune moldovenească**” nu este utilizat în mod explicit, el rezultând doar implicit și mediat din corelarea textelor constituționale !!!

Textul constituțional analizat se referă la două noțiuni proprii științelor politice și juridice: **dictatura și totalitarismul**.

**Dictatura** – se caracterizează prin concentrarea puterii asupra unei persoane, în același timp suspendându-se exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești și argumentându-se necesitatea aceasta în situații de urgență și de pericol.

Dictatura este o monocrație quasi – perfectă întrucât concentrează puterea în plenitudinea componentelor sale. De principiu, fundamentul dictaturii este considerat a fi chiar în prevederile constituționale, fiind determinată de situații cu totul excepționale. Dictatura are un caracter temporar în sensul că după ce situația excepțională a dispărut trebuie să se revină la regimul constituțional iar dictatura trebuie abolită.

Prin natura ei și prin modul de manifestare dictatura suprimă exercițiul drepturilor și libertăților publice. Așa fiind dictatura nu reprezintă un scop în sine ci este rezultatul unor stări excepționale sau a unor împrejurări extrem de dificile pentru puterea de stat. Cazul tipic de dictatură este reprezentat de **dictatura antonesciană**.

**Totalitarismul** – implică acapararea de către regimul politic a întregii vieți sociale, chiar și a vieții private a cetățenilor în scopul utilizării acestora ca simple instrumente ale statului.

Exemple tipice de state totalitare: U.R.S.S. în perioada totalitarismului stalinist, România în perioada regimului comunist dar și sub regimul personal al Regelui Carol al II-lea.

Alin. (2) al art. 5 din Constituția Republicii Moldova se referă la **ideologia politică**, în sensul că nici o ideologie nu poate deveni dominantă în stat.

**Ideologiile politice** – reprezintă manifestări, discursuri ale puterii sau referitoare la putere. Etimologic termenul desemnează o știință a ideilor dar este utilizat, în contemporaneitate, în sensul de ansamblu ideilor, valorilor sau a sensibilității proprii unei clase sociale, respectiv a clasei aflate la putere, a guvernanților.

Ideologia se deosebește net de doctrina politică care desemnează un ansamblu coerent de idei despre societate, reunite dintr-o perspectivă de subiectivitate care îmbină metodologia științifică cu obiective socio-umane care conferă putere politică și prosperitate unui grup social.

Înserarea prevederilor din art. 5 alin. (2) al Constituției are menirea de a apăra statul de influențe ideologice excesive și / sau permanente, așa cum de altfel s-a și întâmplat în perioada ocupării teritoriului Basarabiei de U.R.S.S., când ideologia oficială a R.S.S. Moldovenești și a statului federativ-unional U.R.S.S. **era comunistă cu puternice accente și mai apoi cu reminiscențe staliniste.**